

Veileder for lokførere

Krav i førerforskriften

Innholdsfortegnelse

Bakgrunn	2
Hensikt.....	2
Målgruppe.....	2
Kort om kravene til lokførere	3
Helseattest og helseundersøkelse	3
Tilbakekall og ugyldiggjøring av førerbevis	3
Førerbevisregister	4
Kort om sertifikat	4
Hva må du som fører huske på?	4
Førerforskriftens krav som retter seg mot førere	4
Førerforskriften med kommentarer	5

Bakgrunn

I Europa er det innført felles regler for førere, og disse trådte i kraft i Norge 2011. Å forholde seg til nye forskrifter gir utfordringer for brukergruppene, både virksomheter, førere, leger og psykologer. Flere av utfordringene er felles, men vi ser også at utfordringer er tilknyttet enkelte brukergrupper, som for eksempel førere og leger/psykologer. Under er en kort liste over de områdene der vi ser at det ofte er utfordringer for lokførere:

- Tilbakekalling av førerbevis
- Helsekrav
- Opplysningsplikt

Hensikt

Hensikten med veilederen er å bidra til bedre forståelse av hva som skal til for å svare ut kravene i førerforskriften og dennes vedlegg for førere.

Tilsynet håper veilederen vil gjøre det enklere for førere å etterkomme kravene som stilles i førerforskriften.

Veilederen er ikke uttømmende. Alle som omfattes av førerforskriften har et selvstendig ansvar for å kjenne og etterleve jembanelovgivningen, dette gjelder så vel virksomheter som førere og leger/psykologer.

Målgruppe

Denne veilederen retter seg mot førere. Andre målgrupper som førerforskriften retter seg mot er det utarbeidet egne veiledere til. Dette gjelder:

- Leger og psykologer
- Virksomheter
- Opplæringssentre med egen godkjenning

For mer informasjon om kravene som retter seg mot disse gruppene, vises det til de veilederne. Veilederen er inndelt slik at alle kravene som retter seg mot førere er gjengitt med en egen forklarende tekst. Veilederen er ment å skulle tydeliggjøre kravene som er stilt førere. Veilederen er ikke uttømmende og det vil være tilfeller der regelverket overlapper de andre målgruppene.

Kort om kravene til lokførere

Førerforskriften har krav som retter seg direkte mot førere. Det er særdeles kravene til å inneha førerbevis som retter selvstendig plikt til førere som rettssubjekter. Det vil si at førere må vite hvilke krav og regler som gjelder, brudd på disse kravene kan føre til sanksjoner blant annet at førerbeviset blir tilbakekalt. I denne veilederen følger en oversikt over hvilke paragrafer i førerforskriften som særdeles retter seg mot førere, samt en kommentar til disse.

Førerbevis og søknad om førerbevis

Alle førere skal ha med seg gyldig førerbevis og sertifikat når de er på jobb, enten de kjører tog eller skift.

- I Norge er det Statens jernbanetilsyn (SJT) som utsteder førerbevis. Førerbeviset er personlig.
- Førerbeviset er gyldig i hele EU/EØS, og førerbevis utstedt i andre EU/EØS-land er gyldig i Norge.
- Virksomheten der føreren jobber utsteder sertifikat. Det er virksomheten som eier sertifikatet.

For å få førerbevis må føreren ha bestått kravene til helse og kompetanse. Kompetansen som kreves er grunnleggende kompetanse om tog, framføring av tog, infrastruktur m.m. som i Norge tilsvarende et kurs over noen uker på Norsk Jernbaneskole. I Norge er det for tiden kun Norsk Jernbaneskole som kan lære opp førere til å få førerbevis.

Førerbeviset er personlig og føreren er selv ansvarlig for at det til enhver tid er gyldig.

Så lenge kravene til periodiske undersøkelser er oppfylt, er førerbeviset gyldig i 10 år. Etter 10 år må føreren søke om nytt førerbevis.

For å søke om førerbevis må føreren sende inn søknad på fastsatt skjema med følgende dokumentasjon:

- Søknadsskjema
- Passfoto
- Signatur
- Bekreftelse på at kravene til kompetanse er oppfylt
- Attest på at kravene til helse er oppfylt

Helseattest og helseundersøkelse

Føreren er selv ansvarlig for at helsekravene er oppfylt. Det vil si at føreren må selv sørge for å ha gyldig helseattest. For å få en gyldig helseattest i Norge må føreren oppsøke en lege som er godkjent av SJT. Det ligger en oppdatert liste på SJT sine nettsider over leger som er godkjente og deres kontaktinformasjon. Fastleger og spesialister som ikke står på listen kan ikke gjennomføre helseundersøkelsen og dermed ikke sende inn helseattest til SJT.

Legen sender en helseattest til SJT når helseundersøkelsen er ferdig. Helseattesten informerer kun om føreren har fått godkjent helseundersøkelsen eller ikke. SJT får ikke vite noe om helsen til føreren, eller begrunnelse for hvorfor føreren ikke fikk godkjent helseattest.

Føreren må informere arbeidsgiver/virksomheten som utsteder sertifikatet, om sin helsestatus, altså om vedkommende er godkjent eller ikke. Føreren har selv ansvar for å underrette virksomheten dersom vedkommende anser at det er tvil om kravene til helse er oppfylt.

SJT må informere virksomheten som har utstedt sertifikat til føreren dersom helseattesten ikke er godkjent.

For mer utfyllende beskrivelser av helsekravene vises det til veileder for leger og psykologer. Der er det beskrevet hva kravene omfatter og mer utfyllende om sykdommer og tilstander.

Tilbakekall og ugyldiggjøring av førerbevis

Et førerbevis kan tilbakekalles, midlertidig eller permanent av den myndighet som har utstedt førerbeviset.

For norsk førerbevis vil SJT tilbakekalle ved beskjed om at føreren ikke oppfylder kravene til helse eller kompetanse. For utenlandsk førerbevis vil SJT informere rette myndighet, og forby fører å kjøre i Norge inntil førerbeviset er tilbakekalt eller gjort gyldig.

Permanent tilbakekall skjer når føreren ikke oppfylder de absolutte krav, f.eks. helse. Dersom føreren ikke består kravene under periodisk kontroll vil førerbeviset bli permanent tilbakekalt og må makuleres (klippes i to) og sendes til SJT.

Midlertidig tilbakekall skjer dersom føreren i en periode ikke oppfylder kravene, som for eksempel krav til helse. Dersom føreren for en periode ikke oppfylder helsekravene vil SJT midlertidig

tilbakekalle førerbeviset fram til det foreligger informasjon om at kravene er oppfylt. Da trenger ikke førerbeviset å makuleres, men føreren kan ikke jobbe som fører i perioden mens førerbeviset er ugyldig. Det samme vil gjelde i tilfeller der helseattesten har gått ut på dato og SJT ikke har mottatt ny helseattest som bekrefter at kravene er oppfylt.

I begge tilfeller vil SJT informere virksomheten som har utstedt sertifikat om status på førerbeviset.

SJT kan i tilfeller der vi anser at det er tvil om føreren er skikket, vurdere å tilbakekalle førerbeviset. I disse tilfellene vil føreren alltid få mulighet til å uttale seg i saken i forkant av en mulig avgjørelse. Det er særdeles forhold som viser brudd på jernbanelovgivningen som vil danne grunnlag for en slik vurdering. Eksempler her kan være alkoholmisbruk, rusmisbruk, eller gjentatte episoder med uønskede hendelser.

Førerbevisregister

Alle førere med norsk førerbevis blir ført opp i SJTs førerbevisregister med informasjonen som er skrevet inn i søknaden og som står på førerbeviset. Alle førere har rett til å få vite hva slags informasjon som er registrert på dem selv i registeret, dette gjøres ved å henvende seg til SJT enten på post, epost eller telefon.

Førerbevisregisteret er ikke offentlig og ingen andre har fullt innsyn i informasjonen i registeret. Virksomheter og myndigheter i andre EU/EØS-stater og det Europeiske jernbanebyrået (ERA) har kun tilgang til å finne ut status på førerbeviset, det vil si om førerbeviset er gyldig eller ikke. For at dette skal kunne skje på enklest mulig måte, kan man søke opp et førerbevisnummer og få informasjon om gyldighet på SJT sine nettsider.

Kort om sertifikat

For å få et sertifikat må føreren ha et gyldig førerbevis. Sertifikatet inneholder all opplæring og kunnskap som kreves for å kunne kjøre et tog eller skift og bekrefter at føreren kjenner de nødvendige delene av virksomhetens sikkerhetsstyringssystemer, er kompetent til å kjøre de enkelte strekningene, har riktig typekompetanse og eventuelt kjenner språkravene som stilles. Alle kurs og opplæring føreren får, føres opp på sertifikatet. Det er virksomheten som eier sertifikatet.

Virksomhetene har et sertifikatregister over sine førere. Alle førere har rett til innsyn om opplysninger som gjelder dem selv i dette registeret.

Hva må du som fører huske på?

- Alltid å ha med førerbevis og sertifikat på jobb
- Gå til legen innen godkjenningsperioden for helseattesten går ut. Fram til fylte 55 år må føreren til periodisk helseundersøkelse hvert tredje år. Fra fylte 55 år må føreren til periodisk helseundersøkelse hvert år. Føreren er selv ansvarlig for å ha godkjent helseattest.
- Informere arbeidsgiver/virksomheten som utsteder sertifikat om resultatet fra helseundersøkelsen ble godkjent eller ikke.
- Informere SJT hvilke virksomheter som til enhver tid utsteder sertifikat til føreren.

Førerforskriftens krav som retter seg mot førere

På neste side følger en oversikt over hvilke paragrafer i førerforskriften som retter seg direkte mot førere. Det er disse paragrafene som danner grunnlaget for utstedelse av førerbevis, utstedelse av sertifikat, opplæring, helsekrav og sanksjoner dersom kravene ikke er oppfylt. For mer informasjon om sertifikat, virksomhetenes forpliktelser og opplæringssentre henvises til egne veiledere for disse.

Førerforskriften med kommentarer

Her følger en skjematisk oversikt over hvilke paragrafer i førerforskriften som retter seg direkte mot førere. Det er disse paragrafene som danner grunnlaget for utstedelse av førerbevis, utstedelse av sertifikat, opplæring, helsekrav og sanksjoner dersom kravene ikke er oppfylt.

Kommentarer

§ 1. Virkeområde

Denne forskriften gjelder sertifisering av førere av trekraftkjøretøy på det nasjonale jernbaneliknet for en jernbanevirksomhet som har sikkerhetsattest eller sikkerhetsgodkjenning.

Forskriften gjelder ikke:

- førere som utelukkende fører skinn-veimaskin på anleggsområde eller strekning som er disponert for arbeid
- førere som utelukkende fører kjøretøy for jernbanevedlikehold på anleggsområde

Forskriften her retter seg mot virksomheter, opplæringssentre, førere, leger og psykologer som rettssubjekter. Dette innebærer at forskriften inneholder krav rettet direkte mot overnevnte grupper.

Forskriften gjelder ikke for førere av trikk og t-bane.

Førere av arbeidsmaskiner som kjører tog eller skift på det nasjonale jernbaneliknet er omfattet av denne forskriften.

§ 3. Grunnkrav til førersertifisering

Førere skal være skikket og ha nødvendige kvalifikasjoner for å kunne utføre arbeidsoppgaver som er tillagt førere av trekraftkjøretøy på en selvstendig, ansvarlig og sikker måte.

Førere skal inneha et førerbevis og et sertifikat. Førerbevis og sertifikat skal alltid medbringes under framføring og kunne fremvises Statens jernbanetilsyn på forespørsel.

Hvis en fører fra en tredjestat skal føre trekraftkjøretøy utelukkende på grensekryssende strekninger av det nasjonale jernbaneliknet, kan førerens sertifiseringsdokumenter godkjennes i samsvar med bilaterale avtaler med vedkommende tredjestat.

Forskriften setter krav til skikkethet, egnethet og kompetanse. Brudd på bestemmelsen kan medføre tilbakekalling av førerbevis. Se kommentar til paragraf 28 for mer informasjon.

En fører skal alltid ha med førerbevis og sertifikat når vedkommende er ute og jobber. Denne dokumentasjonen skal kunne fremlegges for Statens jernbanetilsyn ved operative kontroller/tilsyn.

Ved operativt tilsyn vil Statens jernbanetilsyn kvalitetssjekke medbragt dokumentasjon med registrene i henhold til paragrafene 25 og 26.

§ 4. Førerbevisets innhold og utforming

Førerbeviset dokumenterer at innehaveren oppfyller minstekravene til fysisk og psykisk helse, grunnutdanning og generell yrkesmessig kompetanse. Førerbeviset skal være i overensstemmelse med kravene i vedlegg I.

Med grunnutdanning menes her utdanning før utdanningen til førerbevis, jf. vedlegg IV.

Yrkesmessig kompetanse betyr her kravene i vedlegg IV, altså kompetansen for å inneha førerbevis.

§ 5. Utstedelse og gyldighet av førerbevis m.m.

Statens jernbanetilsyn utsteder førerbevis. Førerbeviset skal utstedes så snart som mulig og senest innen en måned etter at søknad med all nødvendig dokumentasjon er mottatt.

Et førerbevis er gyldig i hele EØS. Førere med førerbevis fra annen EØS-stat behøver ikke nytt førerbevis i Norge. Hvis en fører som har et gyldig førerbevis fra en annen EØS-stat søker om å få utstedt førerbevis i Norge må vedkommende oppfylle kravene i forskriften her.

Føreren må ha fylt 20 år for å få utstedt førerbevis.

Et førerbevis er gyldig i 10 år, så fremt føreren oppfyller kravene til periodiske undersøkelser og prøver i § 11 og § 19.

Førerbeviset eies av føreren det utstedes til. Førerbeviset utstedes i ett originaleksemplar. Ved endringer av opplysningene kan innehaveren søke om å få utstedt et oppdatert førerbevis.

Ved ødelagt, tapt eller stjålet førerbevis kan innehaveren søke om å få utstedt et duplikat. All annen reproduksjon eller duplisering av førerbeviset er forbudt.

Ved opphør av et ansettelsesforhold skal førerbeviset fortsatt være gyldig, forutsatt at vilkårene i § 11 og § 19 er oppfylt.

Når Statens jernbanetilsyn har mottatt all informasjonen som kreves i søknaden, utsteder vi førerbevis. Føreren mottar et brev i posten. Dette brevet, sammen med gyldig identifikasjon, er bekreftelse på at føreren innehar førerbevis. Selve førerbeviset ettersendes i egen postforsendelse senest 1 måned etter at vedtaket er sendt.

Førerbeviset er gyldig i 10 år så fremt kravene til periodisk undesøkelse for kompetanse og helse er oppfylt.

Dersom føreren endrer navn, noe er oppført feil på førerbeviset, føreren mister eller blir frastjålet førerbeviset, så må føreren henvende seg til Statens jernbanetilsyn og søke om nytt. På vår nettside er det eget skjema til dette. Nytt førerbevis vil bli utstedt. Det gamle (dersom føreren fremdeles er i besittelse av dette) må makuleres og sendes til Statens jernbanetilsyn.

Førerbeviset er gyldig selv om en fører ikke innehar sertifikat.

§ 6. Sertifikatets innhold og utforming

Et sertifikat angir den infrastrukturen innehaveren er godkjent av jernbanevirksomheten for å føre trekkraftkjøretøy på og det rullende materiellet som innehaveren er godkjent av jernbanevirksomheten for å kjøre. Sertifikatet er bare gyldig på den infrastrukturen og for det rullende materiellet som er angitt. Når føreren har fått ytterligere godkjenninger knyttet til infrastruktur eller rullende materiell skal sertifikatet oppdateres for at disse godkjenningsene skal være gyldige. Alle sertifikatene skal oppfylle kravene i vedlegg I.

Sertifikatet godkjenner føring av trekkraftkjøretøy i en eller flere av følgende kategorier:

- a) Kategori A: Skifting
- b) Kategori B: kjøring av tog

Sertifikatet utstedes av virksomheten og gjelder kun for den infrastruktur og det materiellet virksomheten har tillatelse til å ta i bruk. Virksomheten sertifiserer hver enkelt fører til den strekning og materiell føreren skal trafikkere. En fører kan inneha sertifikat hos flere virksomheter, men en virksomhet kan ikke sertifisere på vegne av andre virksomheter.

§ 7. Utstedelse og gyldighet av sertifikat m.m.

Føreren må inneha et gyldig førerbevis for å få utstedt sertifikat. Videre må føreren bestå periodiske prøver etter § 19 for at sertifikatet fortsatt skal være gyldig.

Sertifikat utstedes av jernbanevirksomheten som vedkommende fører er tilknyttet. Sertifikatet eies av jernbanevirksomheten som utsteder det. Føreren har rett til å få en bekreftet kopi av sertifikatet.

Jernbanevirksomheten skal som en del av sitt sikkerhetsstyringssystem etablere egne, dokumenterte fremgangsmåter for utstedelse, oppdatering, suspensering og tilbakekalling av sertifikater, herunder intern klagebehandling av slike saker. Jernbanevirksomheten skal påse og kontrollere at førere tilknyttet virksomheten har gyldig førerbevis og sertifikat.

Når en fører slutter å arbeide for en jernbanevirksomhet, skal jernbanevirksomheten straks underrette Statens jernbanetilsyn om dette.

Et sertifikat blir ugyldig når innehaveren av dette ikke lenger er ansatt som fører. Innehaveren skal imidlertid få en bekreftet kopi av sertifikatet og av all dokumentasjon av førerens opplæring, kvalifikasjoner, erfaring og yrkeskompetanse. Når en jernbanevirksomhet utsteder et sertifikat til en fører, skal de ta hensyn til alle disse dokumentene.

En fører kan ikke inneha sertifikat uten gyldig førerbevis.

For at sertifikatet skal fortsette å være gyldig for angitt infrastruktur og materiell, må føreren oppfylle kravene til periodisk prøving.

Føreren har rett på kopi av sertifikatet. Ved opphøring av ansettelsesforhold, skal førere motta en kopi av sertifikatet og all dokumentasjon på førerens opplæring, kvalifikasjoner, erfaring og yrkeskompetanse. Dette er en rettighet føreren har når ansettelsesforholdet opphører.

Når en fører ikke lenger er ansatt i en virksomhet, så er sertifikatet ugyldig. Det vil si at et sertifikat ikke kan være gyldig hos andre enn den virksomheten som utsteder det.

§ 9. Krav om medisinsk og yrkespsykologisk skikkethet

Førere skal være medisinsk og yrkespsykologisk skikket i henhold til vedlegg II punkt 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 og 1.5 for å kunne føre trekkraftkjøretøy på en sikker måte.

Dette er et overordnet krav til førerens helse.

§ 10. Krav om undersøkelse av medisinsk og yrkespsykologisk skikkethet

Det skal foretas en undersøkelse av søkerens medisinske skikkethet. Denne undersøkelsen skal minst omfatte elementene i vedlegg II punkt 2.1. Undersøkelsen skal utføres av, eller under tilsyn av, en lege godkjent i samsvar med kapittel 6.

Det skal foretas en undersøkelse av søkerens yrkespsykologiske skikkethet. Denne undersøkelsen skal minst omfatte elementene i vedlegg II punkt 2.2. Undersøkelsen skal utføres av, eller under tilsyn av, en psykolog eller lege godkjent i samsvar med kapittel 6. Slik undersøkelse skal også gjennomføres ved fornyelse av førerbevis etter § 5 fjerde ledd.

Kravene i denne forskriften er funksjonelle og det er således ingen dispensasjonsmulighet fra helsekravene. Det er legen som gjør en helhetsvurdering av om kravene til helse er oppfylt eller ikke. Liste over godkjente leger og psykologer finnes på sjt.no.

§ 11. Krav om periodisk undersøkelse av medisinsk skikkethet

For at et førerbevis fortsatt skal være gyldig, skal det foretas periodiske undersøkelser av førerens medisinske skikkethet. De periodiske undersøkelsene skal minst omfatte elementene i vedlegg II punkt 3.1. Undersøkelsene skal utføres av, eller skje under tilsyn av, en lege som er godkjent i samsvar med kapittel 6.

Periodiske undersøkelser skal foretas minst hvert tredje år fram til fylte 55 år, og deretter hvert år. I tillegg skal en godkjent lege øke hyppigheten av undersøkelser dersom den medisinske skikketheten til en fører tilsier dette.

Når en periodisk undersøkelse er gjennomført, skal den ansvarlige legen umiddelbart underrette Statens jernbanetilsyn om resultatet av undersøkelsen på attest etter § 13.

Dersom legen anser at føreren skal inn til hyppigere helseundersøkelse, så er det opp til legen å fastsette nytt intervall uavhengig av intervallene fastsatt i denne forskrift.

Etter endt helseundersøkelse sender legen/psykologen inn attest til Statens jernbanetilsyn som bekrefter om kravene er oppfylt eller ikke. Attesten sier ikke noe om helsen til føreren, eller begrunnelse for hvorfor attesten eventuelt ikke er godkjent.

§ 12. Krav om tilleggsundersøkelser av medisinsk og yrkespsykologisk skikkethet

Uten at det berører § 11 skal jernbanevirksomheten påse at det foretas en egnet undersøkelse av førerens skikkethet etter § 9 når:

- a) det er grunn til å tvile på at føreren oppfyller kravene i § 9
- b) føreren har vært involvert i en arbeidsulykke
- c) føreren har hatt fraværsperiode etter en jernbaneulykke eller alvorlig jernbanehendelse som har medført personskaade, eller
- d) føreren er tatt ut av tjeneste av sikkerhetsgrunner

Undersøkelsen skal utføres av, eller skje under tilsyn av, en lege eller psykolog som er godkjent i samsvar med kapittel 6.

Godkjent lege eller psykolog kan bestemme at det skal gjennomføres en egnet legeundersøkelse i tillegg til undersøkelsen i første ledd, særlig etter sykefravær på minst 30 dager.

Når en tilleggsundersøkelse etter første eller tredje ledd er gjennomført, skal den ansvarlige legen eller psykologen umiddelbart underrette Statens jernbanetilsyn om resultatet av undersøkelsen på attest etter § 13.

Virksomheter som utsteder sertifikat skal sørge for at det foretas en egnet undersøkelse (medisinsk eller psykologisk) dersom føreren har vært involvert i en arbeidsulykke, har hatt fravær etter arbeidsulykke, er tatt ut av tjeneste av sikkerhetsgrunner eller at det er tvil om føreren oppfyller helsekravene. En slik undersøkelse kan skje uavhengig av periodisk undersøkelse.

Bokstav d) kan omfatte rus/alkoholmisbruk, skikkethet, egnethet grunnet gjentatte brudd på bestemmelser o.l.

Lege/psykolog kan bestemme at det skal gjennomføres en egnet undersøkelse (medisinsk eller psykologisk) i tillegg til det som står oppført i § 12 første ledd. Dette vil gjelde dersom føreren har sykefravær på minst 30 dager.

Negativ attest danner grunnlag for tilbakekalling av førerbevis jf. § 28.

§ 13. Attest

Føreren skal dokumentere at kravene til medisinsk og yrkespsykologisk skikkethet er oppfylt ved å fremlegge attest fra lege eller psykolog som er godkjent i samsvar med § 22. Attest skal utstedes på skjema fastsatt av Statens jernbanetilsyn.

Ved søknad om førerbevis er føreren ansvarlig for å fremlegge attest/dokumentasjon på at helsekravene er oppfylt.

§ 14. Informasjonsplikt om helseforhold m.m.

Føreren skal straks underrette jernbanevirksomheten hvis vedkommende er i tvil om kravene i § 9 er oppfylt.

Jernbanevirksomheten skal umiddelbart underrette Statens jernbanetilsyn om tilfeller av arbeidsudyktighet som er lengre enn tre måneder.

Det er førerens ansvar å påse at helsekravene til enhver tid er oppfylt, og skal informere jernbanevirksomheten som utsteder sertifikat dersom det er tvil om helsekravene er oppfylt.

Innmeldelse av arbeidsudyktighet over tre måneder registreres på føreren i førerbevisregisteret.

§ 17. Krav til opplæring for førerbevis

Førere skal gjennomgå opplæring og bestå en prøve som viser deres generelle yrkeskompetanse. Opplæringen må minst omfatte målene for opplæring knyttet til førerbevis som angitt i vedlegg IV.

For førere som er borgere i en EØS-stat og som har fått sitt opplæringssertifikat i en tredjestat gjelder prinsippene for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i direktiv 2005/36/EF.

Opplæringen i vedlegg IV er kravene til kompetanse for å inneha førerbevis, såkalt generell yrkeskompetanse. Denne opplæringen må skje på en godkjent fagskole. Per i dag er det Norsk Jernbaneskole som tilbyr denne opplæringen.

§ 18. Krav til opplæring for sertifikat

Førere skal gjennomgå opplæring og bestå en prøve som viser deres spesifikke yrkeskompetanse. Opplæringen må minst omfatte målene for opplæring knyttet til rullende materiell i vedlegg V og infrastruktur i vedlegg VI. Førere av trekraftkjøretøy på strekninger der infrastrukturforvalters arbeidsspråk er et annet enn førerens hjemspråk må oppfylle språkkravene i vedlegg VI. Videre skal førere få opplæring i de relevante deler av virksomhetens sikkerhetsstyringssystem.

Opplæringsoppgaver og evaluering av kunnskap knyttet til infrastruktur, herunder strekningskunnskap og driftsregler, skal utføres av personer eller organer som er akkreditert eller godkjent av den EØS-staten der infrastrukturen befinner seg.

Vedlegg V og VI er formulert som mål for opplæringen. Den som skal gjennomføre opplæringen må selv definere innhold, nivå, kompetanse etc og forholde seg til kravene i vedlegg 2011/765/EU for organisering av opplæringen.

Det er virksomheten som er ansvarlig for at kravene til språk er oppfylt.

§ 19. Periodisk prøving

Førere skal gjennomføre periodisk opplæring og prøving knyttet til kravene i § 17 og § 18. Jernbanevirksomhetene skal i sitt sikkerhetsstyringssystem fastsette hyppigheten av de periodiske prøvene som skal avholdes etter første ledd. Dette skal omfatte alle førere som er tilknyttet virksomheten. Disse prøvene skal minst avholdes:

- a) for språkkunnskaper: hvert tredje år eller etter mer enn ett års fravær
- b) for kunnskaper om infrastruktur: hvert tredje år eller etter mer enn ett års fravær på strekningen
- c) for kunnskaper om rullende materiell: hvert tredje år.

For hver av disse prøvene skal jernbanevirksomheten bekrefte ved en erklæring på sertifikatet og i sertifikatregisteret at føreren har bestått.

Prøving for førerbevis og sertifikat er slått sammen. Det vil si at en fører ikke må gjennomføre periodisk prøving for førerbevis og periodisk prøving for sertifikat separat.

Hyppigheten fastsatt i denne forskrift er minstekrav. Virksomheter kan gjennomføre hyppigere periodisk prøving dersom de anser dette nødvendig. Periodisk prøving gjelder alle førere som virksomheten utsteder sertifikat til, inkludert innleid personell.

Virksomheten må selv sette krav til nivå, kompetansenivå og innhold i opplæringen.

§ 25. Førerbevisregister

Statens jernbanetilsyn skal føre et oppdatert register over alle førerbevis. Registeret skal inneholde de opplysningene som fremgår av vedlegg VII. Opplysningene skal være tilgjengelige ved hjelp av det nasjonale nummeret som skal tildeles hver fører.

Statens jernbanetilsyn skal etter en begrunnet anmodning gi informasjon om status for slike førerbevis til vedkommende myndigheter i de andre EØS-statene, til Det europeiske jernbanebyrået eller til arbeidsgivere for førere.

Førere har rett til innsyn i opplysninger som gjelder dem selv og som er lagret i førerbevisregisteret, og skal på anmodning få en kopi av disse opplysningene.

Statens jernbanetilsyn har offentliggjort deler av registeret for innsyn, herunder navn og førerbevisnummer samt dato for gyldig helseattest. Dette for at virksomheter, førere, leger, psykologer skal kunne sjekke førerens førerbevis. Denne informasjonen blir tilgjengelig ved å søke på førerbevisnummeret på sjt.no. All annen informasjon om føreren som er registrert i førerbevisregisteret er ikke offentlig, men føreren kan be om innsyn og få tilgang til denne informasjonen.

Informasjonen som er lagret i førerbevisregisteret er beskrevet i vedlegg VII, herunder vedtak 2010/17/EF.

§ 27. Tilsyn og kontroll

Statens jernbanetilsyn fører tilsyn med at førere, jernbanevirksomheter, leger, psykologer, sensorer og opplæringscentre overholder bestemmelsene i denne forskriften. Enhver plikter å gi Statens jernbanetilsyn de opplysninger det krever for å utføre sine oppgaver, samt for samme formål å gi tilsynsmyndigheten adgang til anlegg, herunder lokaler, utstyr og annet materiell knyttet til jernbanevirksomheten.

Hvis Statens jernbanetilsyn anser at en bestemt fører utgjør en alvorlig trussel for sikkerheten ved jernbanen, skal Statens jernbanetilsyn umiddelbart treffe de nødvendige tiltak, herunder stanse trekraftkjøretøyet og forby føreren å føre trekraftkjøretøy så lenge det er nødvendig. Statens jernbanetilsyn skal underrette EFTAs overvåkingsorgan og andre vedkommende myndigheter om slike beslutninger.

Førere som kjører tog eller skift uten å inneha førerbevis eller som ikke er sertifisert for vedkommende materiell eller strekning skal nektes videre kjøring. Statens jernbanetilsyn kan inndra førerbeviset på stedet. § 29 første ledd gjelder tilsvarende.

En uavhengig vurdering av fremgangsmåtene for tilegning og vurdering av yrkesmessig kompetanse, samt av systemet for utstedelse av førerbeviser, skal utføres hvert femte år. Dette kravet gjelder ikke jernbaneforetak med sikkerhets sertifikat eller infrastrukturforvalter med sikkerhetsgodkjenning. Vurderingen skal utføres av kvalifiserte personer som ikke selv er involvert i de berørte virksomhetene.

Statens jernbanetilsyn kan gjennomføre operative tilsyn der vi oppsøker førere på jobb for å kontrollere at dokumentasjonen er medbragt og i henhold til regelverket, slik det står i § 3 første ledd. Førere har et eget ansvar for å sikre at de har med førerbevis og sertifikat på jobb, samt at de oppfyller kravene til å fremføre gjeldende kjøretøy på gjeldende infrastruktur.

Virksomhetene har et eget ansvar for å sikre at førere innehar gyldig førerbevis og er sertifisert til å fremføre gjeldende kjøretøy på gjeldende infrastruktur.

Statens jernbanetilsyn kan stanse kjøretøy og forby en fører å fremføre dersom kravene i denne forskrift ikke er oppfylt.

§ 28. Tilbakekall av førerbevis

Hvis en fører ikke lenger oppfyller ett eller flere vilkår for å inneha førerbevis, skal Statens jernbanetilsyn kalle tilbake førerbeviset midlertidig eller permanent. Føreren og jernbanevirksomheten som vedkommende fører er tilknyttet skal underrettes om vedtaket umiddelbart.

Vedkommende myndighet i en annen EØS-stat kan anmode Statens jernbanetilsyn om å gjennomføre nærmere undersøkelser eller kalle tilbake førerbeviset der en fører med førerbevis utstedt i Norge ikke lenger oppfyller ett eller flere vilkår for å inneha førerbevis. Statens jernbanetilsyn skal se nærmere på anmodningen innen fire uker og underrette den andre myndigheten, EFTAs overvåkingsorgan og andre vedkommende myndigheter om sin beslutning.

For førerbevis utstedt i en annen EØS-stat, skal Statens jernbanetilsyn henvende seg til vedkommende myndighet og gi en begrunnet anmodning om at det enten utføres en ytterligere inspeksjon eller at førerbeviset blir suspendert. Statens jernbanetilsyn skal underrette EFTAs overvåkingsorgan og andre vedkommende myndigheter om sin anmodning. Statens jernbanetilsyn kan forby førere å framføre trekraftkjøretøy i Norge i påvente av en meddelelse om utstedende myndighets beslutning.

Hvis Statens jernbanetilsyn finner at en beslutning etter tredje ledd ikke er i overensstemmelse med de relevante kriteriene, skal prosedyren angitt i direktiv 2007/59/EF artikkel 29 nummer 5 få anvendelse. I påvente av en endelig avgjørelse kan et ilagt forbud mot å framføre trekraftkjøretøy på det nasjonale jernbanenettet opprettholdes.

§ 33. Ivaretagelse av eksisterende yrkeskompetanse

Ved utstedelse av førerbevis og sertifikat skal det tas hensyn til all yrkesmessig kompetanse som hver enkelt fører allerede har tilegnet seg, slik at dette kravet ikke fører til unødvendige administrative og finansielle byrder. Førertigheter som tidligere er utstedt til en fører, bør så langt det er mulig være sikret. Statens jernbanetilsyn og jernbanevirksomheter kan likevel bestemme at ytterligere prøver og/eller opplæring er nødvendig for å få førerbevis og/eller sertifikater for individuelle førere eller eventuelt for grupper av førere i henhold til denne forskriften.

Et førerbevis kan tilbakekalles midlertidig eller permanent når kravene i denne forskrift ikke er oppfylt.

Kravene her menes helsekravene, kompetansekravene og krav til skikkethet. I de tilfeller der statens jernbanetilsyn mottar en ikke godkjent helseattest, vil tilbakekalle førerbeviset. I disse tilfeller sender vi ikke ut varsel til føreren ettersom føreren allerede har mottatt denne informasjonen fra legen og selv er ansvarlig for å informere sin virksomhet. I de tilfeller der et førerbevis blir tilbakekalt grunnet manglende kompetanse eller grunnet skikkethet vil føreren motta varsel og bli bedt om å uttale seg i saken.

En tilbakekalling er utstedt som et vedtak, og kan således påklages i henhold til reglene i forvaltningsloven. En slik klage vil behandles av Samferdselsdepartementet. I vedtaket står det mer utfyllende informasjon om klageretten.

I vedtak om midlertidig eller permanent tilbakekalling vil det kunne stilles vilkår, herunder hva som skal til for at vedkommende fører skal få tilbake sitt førerbevis.

I de tilfeller der vi tilbakekaller et førerbevis, underretter vi virksomheten om dette umiddelbart.

Dersom Statens jernbanetilsyn finner at en fører med førerbevis fra annet land ikke oppfyller kravene, vil vi rette en henvendelse til vedkommende myndighet og anmode om ytterligere inspeksjon eller at førerbeviset skal tilbakekalles. I påvente av svar kan vi forby føreren å kjøre tog i Norge.

I disse tilfellene er Norge forpliktet å informere ESA, som er EFTAs overvåkingsorgan.

I overgangsperioden utstedte tilsynet førerbevis til alle førere som hadde autorisasjon. Overgangsperioden varte fra 29. oktober 2011 til 29. oktober 2013.

For de førere som ikke benyttet seg av overgangsperioden har tilsynet satt som krav at de må gjennomføre repetisjonsopplæring i henhold til § 17. Dette kravet er satt med i bakgrunn i at langtidsfravær fra arbeidsoppgaven kan utgjøre en fare for sikkerheten og at det således er nødvendig med repetisjonsopplæring før videre sertifisering.